

ПРВИ КЊИЖЕВНИ ЧАСОПИС МЕЂУ БОКЕЉИМА

Народни препород, који се ширио у Далмацији у првој половини 19. в., имао је најпогодније тло у Боки Которској, припремано од дубоке старине. То је, у ствари, био јавни снажни глас нашег народа за своја права, одбрана добро чуваних тековина, чији су опстанак угрожавале туђинске, окупаторске силе.

Добро је познато да су бокељске општине, углавном, употребљавале народни језик и ћирилично писмо не само у своме интерном животу него и у службеним контактима са туђинским политичким властима. Та околност је највише и придонијела да су се толика покољења васпитавала у духу и традицији домаће културе и напредне политичке мисли о слободи и народном јединству. Национална свијест Бокеља се изграђивала и његовала кроз народни језик, писмо, умотворине и обичаје. И онда када је књига била тако ријетка да је скоро и није постојало на овом подручју, осим црквене богослужбене, као што су псалтир, апостол и часловац, а које су биле врло блиске и добро познате нашем човјeku још од прије, јер је из њих научио своје писмо до доласка првих буквара, бокељско село, као и многа друга, чувало је и преносило новим нараштајима своју усмену књижевност у разним врстама поезије, у приповијеткама, заговеткама и историјским предањима.

На почетку прошлог вијека, кад су сазреле прилике, осјећала се потреба за покретањем гласила које ће да прибира све облике културног блага и да окупља домаће интелектуалце на заједнички рад народног просвјешћивања. Ту је замисао успио први да оствари првак Српске народне странке др Божидар (Теодор) Петрановић покретањем годишњег часописа који се у почетку називао „Љубитељ просвјешћенија“, па „Србско-далматински алманах“ и, на крају, „Србско-далматински магазин“. Прва свеска се појавила 1836. године. Том приликом Петрановић је упутно проглас у којем, између осталог, пише:

„Она љубав к предрагом ми роду србском, која ме к издању Даалматинског алманаха за 1836 љето побудила, принуђава ме да исти забавник и за идущиј 1837 год средством штампарије на свјет издам, а општа благонаклоност којом су не само моји патриоти у Даалмацији него и сосједна браћа наша Србо-Рвати дјелце моје примили, родила је у мени наравну жељу да се у сочињенију новог Алманаха такове неопјениме за ме љубови и повјеренија достојан покажем“. Тако је „први часопис на народном језику у Даалмацији био „Српско-даалматински магазин“... бавио се историјом, литературом и науком, био за своје време одлично уређиван и наишао на опште симпатије, као што може да посведочи и једна одушевљена песма, коју је оснивачу Магазина посветио дубровачки песник Антун Казначић.“¹

Послије њега немамо више таквог часописа. Појављују се само политичка гласила као што су „Српски глас“, а потом, кад је овај полиција забранила, „Српски глас“, „добро уређени и много читани борбени национални орган“, оба у редакцији Саве Бјелановића, досљедног и истрајног борца за народна права и врло поштованог вође Срба на Приморју.²

Свега три године послје ових листова, појављује се у Сплату литерарно-политичка ревија „Драшков рабаш“, чији је власник био Јово Метлички, а уредник Викентије Бутијер. Прожет духом југословенства, шибao је сваки шовинизам и сервилност према Аустро-Угарској монархији.³

У овим гласилима сарађује и Дионисије Миковић, игуман манастира Бања код Рисна. Са скромним, образовањем и талентом, а великим ентузијазмом да се укључи својом сарађиом у напредни патриотски покрет, који, послје Петрановића и Стефана Љубише, врло борбено вођи Бјелановић, он почиње да пише пјесме и приповијетке и да их објављује у разним домаћим часописима почев од дубровачког „Словинца“ до новосад-

¹ Лујо Бакотић, Срби у Даалмацији од пада Млетачке Републике до уједињења, 18. књига еднице „Српски народ у XIX веку“ (уредник Ст. Станојенић), Београд, 1939, с. 35.

„Српско-даалматински магазин“ су уређивали и издавали Божидар Петрановић (1836—1841), дубровачки парох и професор Задарске богословије Георгије (Борбе) Николајевић (1842—1861), касније митрополит дубро-босански и Герасим Петрановић (1862—1871), касније епископ бококоторски и дубровачки. Часопис је лијепо примљен и радо читан у Даалмацији, Боки Которској и другим нашим крајевима. Многи Бокељи су у њему сарађивали, описујући свој завичај.

² Марко Цар, Сава Бјелановић, Дубровник, 1911, Владимир Боровић, Бјелановић Сава, Народна енциклопедија СХС, I, 202, Јаша Продановић, Српска народна странка на Приморју, Народ. енциклопедија, IV, 349—350, и Лујо Бакотић, Срби у Даалмацији, 67—69, 92.

³ Д. Бакотић, и. д., 88—89, Марија Роца, Култ Његоша у Црној Гори и Даалмацији, Гласник Етнографског музеја, Цетиње, 1963, III, 380.

Архимандрит Дионисије Миковић
(1861 — 1942)

ске „Заставе“ и цетинске „Просвјете“ и „Луче“.⁴ Он је веома цијенно заслуге „Српско-далматинског магазина“ у ширењу просвјете и политичке мисли. Прошло је било већ скоро четврт вијека откако је овај годишњак престао да излази. Долази на идеју да сам покрене часопис којим би покушао да оживи славну улогу Петрановићевог Магазина. Зато објављује књижевни оглас у љето 1895. г. који су донијели многи часописи у којима је сарађивао. У овом огласу, између осталог, пише: „Лијепи број сложне далматинске Србадије, без разлике вјере и звања, дошао је на мисао да, у име Божје, покрене „Српски магазин“. Он треба да замијени „Српско-далматински магазин“. Њега ће, ево, ако и касно, али часно, да замијени „Српски магазин“, који се покреће из једнако племените родољубне тежње. Штампаче се ћирилицом и латиницом, како му који сарадник приволи. Имаће особити обзир на српске народне обичаје и повјесничке успомене, а заступаће и остало умјетне и забаву.

Молимо све српске листове и друге, који су расположени према нашој просвјети, да овај оглас објаве.“⁵ У интервјуу, који је дао дописнику „Босанске виле“ и сараднику свога часописа Богдану Крајишнику 1898. г. Дионисије каже: „Силам дуг дугујем роду и цркви, па ваља да допринесем и ја бар један камичак на онај олтар јединства, основан у сваком племенитом и родољубивом срцу, и да, по дужности, послужим својим скромним силама.“⁶

У вези с појавом Дионисијевог часописа објављујемо овдје и фрагменте из његових писама новосадском књижевнику Александру Сандићу,⁷ који су веома важни за познавање прилика у којима се уређивао и штампао. Тако у првом писму од 30. априла 1896. г. му, поред осталог, пише:

„Ка урвинама наше несреће (нашег назадовања у свијема гранама) научише ме плачевно гледати покојни моји добри родитељи. Стога, ето, и појаве „Српског магазина“... Да мuku моју подијеле српски родољуби, окренух се ја многима, а међу тијем и Вама... Хвала Вам на пажњи према „Срп. магазину“. И молим Вас да га, у интересу наше ствари, ни убудуће не забравите.“⁸

Рукописе за прву свеску свога годишњака Дионисије повјерава новосадском штампару Борбу Ивковићу, који је 1895. г.

⁴ Васо Ивошевић, Југословенске пдеје Дионисија Миковића, Боса 2, 1970, 241—255.

⁵ Дионисије Миковић, Нов годишњак, Просвјета, Цетинье, 1895, IX, 508. Бранково коло, Сремски Карловци, 1895/1, 283—284. и 1896/2, 1245.

⁶ Богдан Крајишник, Игуман Дионисије Миковић, српски књижевник, Босанска вила, Сарајево, 1898, 273—274.

⁷ Вељко Петровић, Сандић Александар, Народ. енциклопед. IV, 34—35.

⁸ Рукописно одељење Матице српске у Новом Саду, рег. број 1938.

преузео штампарију од Арсе Пајевића и проширио је својом књиговезницом.⁹ Не знамо данас што је побудило Миковића да свој часопис штампа тако далеко поред толико ближних штампарија. Да ли је то била Сандићева жеља и препорука или што је неке своје рашије радове Дионисије штампао код Пајевића не можемо да тврдимо, јер немамо о томе сачуваних података.

Исте годише, 23. маја, пише Сандићу: „Г. Б. Ивковић извољно ми је саопћити својим писмом од 12. т. м. да је Ваше родољубље удостојило се примити тешког труда да води коректуру за радове „Српског магазина“... Г. Ивковић писао ми је да сте саизвољели примијетити да С. М. требао би имати наслов „Српско-далматински магазин“. Допустите да Вам то растумачим колико је то сада могуће.

„Срп. далм. магазин“ називом „далматински“ имао је нешто ужи и као егоистички обим; његов садржај је више одговарао вјерској потреби. Наше данашње прилике захтијевају програм „Срп. магазина“: „Брат је мио које вјере био“. Стога смо нашли за нужно да у огласу истакнемо тај програм и да напоменемо да је „Срп. магазин“ по свему и свачему једнак сваком Србину. Кад бисмо сад доистинули оно „далматински“, не би већ било по обећању. Но у ствари је једнако, јер и онај је био, и остаје, једнако сваком Србину. На перу засталог крила његовог, полетно је опет „Српски магазин“... Г. Ивковић пише да не може више штампати од 1000 комада С. М., а ја сам га молио, негде касније, за 1500, јер сам хтио послати мукте неколико 100-на у Стару Србију да се користи. Вас молим да будете добри препоручити му да штампа бар штогод више од 1000 комада, ако баш не може 1500. То не кошта више ништа него износи карта и мастило, па за ту маленкост грјехота је да много српско сироче буде лишено те лијепе духовне хране. Друго издање доживјети неће“... А у писму од 17. јула исте године му пише: „Оним родољубним дјелима с којима знадoste и умједoste стећи себи у народу српском неизгладиви споменик на сва времена, прибројисте једно више старањем око „Српског магазина“. Свијет то треба да зна, а већ и ради тога што се ја туђим перјем не могу китити. Свијет ће то и знати, ако дочекамо у недалекој будућности. И овдје хвала.

Г. Ивковић ми писао неки дан да сте извољели помислити се озбиљније о овом наводу у опјени „Књ. Арванита“, гдје се напомиње да је кнез аутор... Хвала Вам на тој пажњи. Високи аутор царује у мом срцу, а дјело његово заслужује сваке похвале. Ја сам, дакле, хтио да му поштовање и хвалу према работи одам, колико сам кадар. Г. Ивковићу сам писао да Ви изволите и још боље и како најбоље можете и умијете удесите... Препоручити ми је и Вама да не изостану на насловном листу, који

⁹ Душан Поповић, Ивковић Борбе, Народ. енциклоп., II, 11—12.

ће служити мјесто корица, они стихови „Брат... и т. д. Ја сам већ два пут о томе писао г. Ивковићу, а Вас молим да му то и Ви препоручите, јер тај његов програм и одговара његовом смјеру и садржају. Нека они стихови буду уоквирени. Хвала Вам велика што ме тјешите ошако дивним изразима о вредности „Срп. магазина“. То кад би он допринио доле користи нашој, заједно би подијелили сви честити сарадници, а мени би била утјеха што сам с њима свима могао допринијети одој згради један камчић. Овамошњи листови, као што ће Вам бити познато, врло су се ласкаво већ о њему унапријед изјавили. Г. Ивковић пише ми да ћете и Ви ових дана коју рећи у н. сад. „Застави“. Ви као коректор то можете најбоље... допринијети.“¹⁰

Крајем 1896. г. појавила се прва свеска Дионисијевог књижевног годишњака са опширним списком претилатника. У Београду је претплату скупио књижевник Андра Гавриловић, а у Приштини српски конзул Бранислав Нуншић. Међу „предбројницима“ су, поред толиких интелектуалаца разног нивоа, били и предсједник Српске краљевске академије Милан Б. Милићевић, предсједник Министарског савјета и министар иностраних послова у оставци Никола Пашин, академик др Милан Јовановић, сликар Стева Тодоровић, етнолог Сима Тројановић, Стеван Сремац, Илија Вукићевић и други.¹¹

У фебруару 1897. г. поручује Светозар Боровић по Вељку Радојевићу да му Дионисије пошаље три примјерка свога часописа. Боровић се дописивао с Радојевићем и у његовим писмима слао поруке Миковићу због полицијске присмотре.¹²

Појавом Миковићевог „Српског магазина“ Бокељи су добили свој први књижевни часопис.¹³ То је био храбар и врло рис-

¹⁰ Рукон. одељ. Матице српске, рег. бр. 10.375 и 1939.

¹¹ Дионисије Миковић, *Имена господс предбројника*, Српски магазин 1896, с. 244—254. Часопис се читао по градовима Србије, Војводине, Црне Горе, Босне, Херцеговине и Далмације. Стигао је у Казањ, Цариград и Њујорк.

¹² Илија Кеџмановић, *Из преписке Светозара Боровића*, Питања књижевности и језика, издаје Катедра југословенских књижевности и српско-хрватског језика Филозофског факултета у Сарајеву, књ. III, сп. I—II, Сарајево, 1956, с. 175. Из ове преписке сазнајемо да је Дионисије, на предлог Боровића, послао му чланак о манастиру Бањи са сликом. Боровић моли Вељка Радојевића да поздравн Д. Миковића и да му каже „да је његов чланак и слику мап. Бање забранила цензура и задржала. Ја му пијесам могао одговорити“.

¹³ Знатно раније појавио се часопис „Бока Которска, српско-народни књижевни забавник за поуку и забаву младежи народа, користи и друге потребе, у неколико годишњих свезака, пише и уређује Јован Шарин, свеска прва, у Задру, у штампарији Н. Волишке 1883. г.“ Тај „мали забавник... био је намијењен бокељској омладини“ и у много чему се разликује од „Српског магазина“ који има ширу перспективу и сарадњу и с правом се може назвати првим бокељским часописом. Податке о помпутом забавнику наводи Радивоје Шукровић у раду „Велики илустровани календар „Бока“ — алманах литерарно-научног смјера (1909—1914), Библиографски вјесник, VII, Цетиње, 1978, 3, 5—48.

кантан покушај с политичког и финансијског аспекта. Иницијативу му је дао Сава Бјелановић и храбрио је „докретача и уредника овога годишњака да не клоне духом у овом својем мучном предузећу“.¹⁴ Чисти приход од продаје часописа Миковић је предвиђао за фонд „Српског гласа“ у Задру да би могао двапут већјељно излазити.

Прве оцјене о „Српском магазину“ доносе Летопис Матице српске и „Бранково коло“. Анонимни писац приказа, претпостављамо да је то, можда, и сам уредник Летописа у то вријеме Милац Савић, пише: „Нећемо да тврдимо да су сви сарадници „Магазина“ млади књижевници, има их који су већ стекли одређен положај свој, али ће већина бити од оних којима се меси књижевна поступаоница. Такви важе овде масом, бројем својим. У овој књизи има их, ако се не варамо, четрдесет и пет радника, од којих су гдекоји по више чланака написали, сам уредник десет.“

Ако одвојимо познате и уважене писце, остају већином млади непознати људи као сарадници. По то не чини ништа. Ти су млади људи показали да штогод и умеју или бар да вољно раде на пољу на ком се мисле одомаћити. Свакако се мора признати да је „Магазин“ заштимљива и разноврсна књига којом читаоци могу бити задовољни. Једно нам ваља замерити што нису сви чланци у целини изиссени. У часопису који годишње излази тек само једаред, не сме ући ствар која ће се наставити.“¹⁵

Детаљнији приказ и строжу оцјену дао је у „Бранковом колу“ књижевник Милан Будисављевић, познат као приповједач и преводилац.¹⁶ Наводимо карактеристичне одломке из његовог осврта о Дионисијевом Магазину:

„Писати о неком књижевном подухвату које је тек почело живјети, одиста је тешка ствар, особито у нашим српским приликама гдје се за сваку ријеч подмећу сасвијем други мотиви од оних којима који су заиста изазвали искрену бисједу. Но нама у овој прилици бар се неће моћи пребацити двије крајности, што нећемо наиме обасути књигу ни ботзна каквом хвалом, као што би то с пуно права а са свога гледишта учиниле одушевљене патриоте нити можемо обалити вриједност оваквој књизи како би то могли, иако не с правом, неки наши крајњи критичари. Ми наиме држимо да једној књизи остаје иста вриједност, па ма је хвалио ко или кудио, јер она сама за себе најбоље казује колико ваља и шта би јој још требало, те је дужност наша само да у свом приказу нижући шта је у њој, ухватимо њезину ври-

¹⁴ Митровић — Омладински Л. Алекс. Сава Бјелановић (некролог), Срп. магазин за 1897, непатинирано.

¹⁵ Анонимци, Српски магазин, Летопис Матице српске, 1897, II, 163—164.

¹⁶ Вељко Петровић, Будисављевић Милан, Народ. енциклоп., I, 287.

једност и јасније је читаоцу оставимо, те да он сам цјелокупан суд о њој створи.“

У наставку излагања Будисављевић истиче општи утисак о вредности Дионисијевог годишњака ријечима: „Ко је читао некадашње књиге овога имена и из исте српске покрајине, мора признати да је овај нови „Српски магазин“, крај свег труда, који се на њему огледа, ипак иза пређашњих заостао. Кад би се то, правдало, као што је то већ ушло некако у обичај, читавим стањем садање српске књиге увелико би се гријешило, јер овај „Српски магазин“ није, што би требао да је, право огледало српске књиге и њезиних раденика.“

Писац приказа замјера старијим угледним пјесницима, као што су Андра Гавриловић и Драгутин Илић, да се нису побринули овдје истаћи бољим прилозима. Тако исто оштро замјера младим пјесницима што су лирику жртвовали и потчињали под терет слабо умјетнички изражених патриотских мотива. А поред оправданих замјерки су и његове похвале почетницима који обећавају даљи полет својим стиховима.

Посебно истиче вредност народних пјесама и приповијетка, које су украс сваког зборника за скупљање народног блага. Похваљује уредника Миковића да има „опрезно око у избору народних умотворина“. Прикази, по мишљењу оцјењивача, су сасвим слаби. Први на „Босанску вилу“ и није то него само књижевни оглас, иако се о овом часопису могло доста написати пошто је десет година постојања. Тако исто и оцјена „Књаза Арванита“ није успјела, јер, изгласла, да се више мислило о аутору-владару него о његовом дјелу о којему се могло „доста повољно“ изнијети. На крају жели да друга свеска часописа буде плоднија.¹⁷

Другу свеску Магазина за 1897. годину Миковић повјерава познатом родољубу, дубровачком штампару Антону Пасарићу. Она је изашла из штампе са закашњењем, тек 1898. г. и са знатно мањим обимом. Док је часопис за 1896. г. имао 254 странице, ова друга свеска има свега 136. Издавач и уредник трудно се да одржи све рубрике из прве свеске. Те године жали се Сандићу у писму од 26. августа:

„Питате ме за „Срп. магазин“ и ево Вам одговора. Ја сам с њим тешко награђисао, јер претплатници су књиге с похвалом примили, а још многи не шаљу претплате, а међутим ја морам да платим штампарији. Ивковић је учинио као што Вам је познато и на томе се је свршило, јер га нијесам хтио гонити судом. Он је урачунао и коректуру, коју сте Ви из Вашег чистог родољубља водили. Навео је да Ви нијесте досијели, па да је другом платио. Ја мислим и даље гонити са овијем претешкијем послом да тијем улијем једну капљицу уља у оно свеопће кан-

¹⁷ Буд. М., Српски магазин, Брапково коло, 1896, 1435—1437.

дио, а тако ми Бог дао да ми се нађе свијећа на задњем часу, више пута узамљујем хљеб за храну, јер је манастир јако сиромашан, а ја нећу да га оставим, јер би морао бити затворен...

Позвао сам за сарадника госп. д-ра Тројановића и он се је радо примио подијелити са мном ову тешку но родољубну муку. Ако изађе, изнијеће до 20 штамп. табака, а са једнаком цијеном. Прошли није могао бити обилатији ради трошка. Ако видите оглас и позив на предбројадбу, топао Вам се препоручујем за сарадничтво... Уосталом ја Вас молим да ми јавите у ком листу буде изашао Ваш приказ на „Срп. магазин“, на чему Вам унапријед велика хвала.¹⁸

Као што се види из овог Дионисијевог писма Сандићу у Ивковића се разочарао, јер му је наплаћивао и услуге које није учинио. И поред толиког труда и апеловања на савјест претплатника, Миковић је остао дужан Ивковићу. Тада му је помогао пријатељ и сарадник Сергеје Поповић, игуман манастира Врдника, и измирио сва Ивковићева потраживања. И са издавањем друге свеске опет запада у дугове. О томе се жалио читаоцима свога великог илустрованог календара „Бока“ у предговору 1909. г. овако: „Далеко од штампарије, учених људи и књижница, морао сам бити и био сам и презадовољан успјехом и јавном оцјеном. Кад сам се оправдано надао дугом животу „Српског магазина“ онемогућише му излажење предбројници, не платише свој дуг ни до сада не подмирише, те наша српска штампарија у Дубровнику и још изгледа на подмиру дуга.“¹⁹ Још ни 1909. г. овај дуг није био подмирен. Дубровачки штампар Антун Пасарић стрпљиво је чекао на исплату часописа, јер је добро разумијевао Дионисијев положај и са њим сарађивао на заједничком дјелу народне просвјете, уз браћу Тројановиће, познате бокељске пјеснике-родољубе.²⁰ Није ни дочекао ту исплату.

¹⁸ Рукописно одељење Матице српске, рег. бр. 1933.

¹⁹ Д. Миковић, Мало поговора и предговора, Бока, илустровани календар, I/1909, 33.

²⁰ Власник и управник Српске дубровачке штампарије Антун Пасарић радио је предано на публикацији домаћих едиција. Често је штампао без добити и на кредит. Био је истакнути поборник слоге и јединства Срба и Хрвата. Због своје антиаустријске активности често је преславшаван у полицији. Био је дуже вријеме под присмотром. Спремала се оптужница против њега и дружине дубровачких родољуба. Због објављивања пјесме младог бокељског пјесника Уроша Тројановића „Бокенка поћ“ у часопису „Срб“, који се штампао у Пасарићевој штампарији, у сриједу 5. новембра 1902. г. пред подне ухапшен је Пасарић, а штампарија запечаћена. Омах је ухапшен и уредник овог часописа Антун Фабрис и писац поменутих пјесме. Истрага је дуго трајала. О токовима истраге писала је скоро сва јужно-словенска штампа и неки европски листови. Велика је устајала у одбрану оптужених. Од послелца тамновања више мјесeci у влажним дубровачким затворима, сва тројица, послје пуштања на слободу, за непуну годину су умрли. „Антун Пасарић, чувени српски дубровачки штампар“, рукопис његовог унука Ратка Н. Пасарића, публи-

И поред оваквих невоља Дионисије не клоњава. Ускоро припрема прилоге за трећу свеску „Српског магазина“, која пије угледала свијета. Шаље књижевни оглас у редакције појединих листова и часописа. Тако уредник „Бранковог кола“ објављује 1900. г. његов оглас: „Добили смо овај позив на претплату за „Српски магазин“, годишњи часопис за поуку, забаву и књижевност, књига III, уз сарадњу српских књижевника издаје и уређује Дионисије Миковић, игуман. Ова ће књига изнијети до 10 штампаних табака. Цијена је књизи једна круна. Имена г. г. претплатника штампаће се на крају књиге. Госп. скупљачима десета књига на дар. Претплату за Србију прима дворска књижарница Мите Стајића, Београд, а за Црну Гору Прва К. Ц. повлашћена књижара П. М. Калуберовића, Цетиње. Чист приход ове књиге намијењен је зидању српске православне цркве у Сплету, те коме је наручније може претплату слати одбору за градњу цркве у Задар. Рок претплате: овогодишњи Митровдан. Књига ће ући у штампу док се пријави довољан број претплатника за исплату штампарских трошкова.“²¹

Уредништво једног београдског часописа пише о томе: „Наш врсни сарадник и вредни књижевник на Приморју Д. Миковић, игуман ман. Бање, позива на претплату „Српског магазина“, III књига, кога он издаје и уређује.“ То је „један од најстаријих и најврснијих повремених часописа наших, удешен за шири круг читалаца“.²²

Без средстава за један такав ризикантан полухват, остављен од претплатника, подозрејеван од полиције, Миковић је морао да одустане од даљих планова за издавање часописа. Али ипак уз издавачки слан и осјећање брине и одговорности да помогне своме народу под туђинском управом издавањем популарних и корисних едиција, дошао је до нове замисли да умјесто часописа издаје велики илустровани календар који ће да буде пријемчивији за широке народне интересе од књижевне ревије. Тако је настао Дионисијев велики илустровани календар „Бока“, који је одиграо велику патриотску улогу и због којег је страдао и добио велика признања.²³

цисте из Новог Сада, коме сам веома захваљан у прибављању траге за Дионисијев часопис.

Д. Бакотић, и. д., 131—132. Васо Ивошевић, Браћа Тројановићи — заборављени pjesници-борци Боке, Сусрети, Цетиње, III, 5, 1955, 362—365. Новак Р. Миљанић, Пјесници браћа Тројановићи из Роса, Бока 4, 1973, 189—200.

²¹ Бранково коло, 1900, с. 1149.

²² Хришћански весник, Београд, 1901, св. 2—3, с. 99.

²³ Васо Ивошевић, Велики илустровани календар „Бока“ и његова мисија, Бока 10, 1978, с. 81—92. Овдје указујемо на помнути значајан библиографски рад Радивоја Шуковића „Велики илустровани календар „Бока“ — адманах литерарног — научног смјера“ (1909—1914), Библиографски вјесник, г. VII, Цетиње, 1978, 3, с. 5—48, којим је сачувана садржина овог календара, те је у наше вријеме постао библиотечки раритет.

Дионисијев „Српски магазин“ данас је тешко наћи; можда само у старијим библиотекама. О њему се својевремено писало, као што смо навели овдје и на крају рада. У новије вријеме се обиљежила шездесетогодишњица издажења само једним пригодним чланком.²⁴

Својом кратковременом појавом дао је драгоцен допринос интелектуалној борби Бокеља за своју културну и политичку самосталност. Тај његов кратки дах имао је снажан морални утицај на своју средину. И даље од ње, поготово на оне крајеве који су заједно са Бокељима очекивали свијетле дане слободе и јединства. То свједоче и сарадници, поготово из Херцеговине и Босне, чији су радови, углавном, политичке тенденције. Да би се данас могао сагледати значај овога часописа у своме времену, потребно је, макар и латимично, прелистати његове стране и разумјети све оно о чему пишу наши реномирани књижевници, а, поред њих, и почетници.

На корицама Дионисијевог књижевног годишњака била је истакнута уредничка идеја-водиља: јединство нашег народа, без обзира на вјерске разлике. Поред стиха из Давидовог 133. псалма „Како је добро и лијепо кад браћа заједно живе“ (Псал. 133, 1) и Његошевог гесла „Брат је мио које вјере био“, цитирани су и стихови црногорског кнеза-pjesника Николе I. Идеју југословенства Миковић је заступао у свима својим радовима и своме личном животу. То је нарочито изразио у својој програмској пијесми „Ој Словени, љубимо се!“, објављеној у Магазину за 1896. г.²⁵

Предвиђајући велики значај свога часописа, за чији се опстанак грчевито борио уз велика одрицања и разочарања у људе, пише у предговору прве свеске: „Историја овог предузећа казаће у своје вријеме како смо започели, ко нас је помагао, а ко нас је одмагао. На овај тешки посао није ме повела никаква лична корист или амбиција, него опћа родољубна ствар.“²⁶ С правом је истинао да опстанак часописа зависи од претплатника и читалаца. Надао се у њихову свесрдну помоћ да се овај годишњак, као једино књижевно гласило, одржи. Претплатници су га разочарали.

То спомиње у предговору друге свеске: „Овај лијепи опћи јавни глас, који је попратио лањски „Српски магазин“, охрабрио ме, па благодарехи Богу, ево ме, драги читаоци, пред вама и са другим Српским магазином... Могао бих повикнути „Пробух кроз огањ и воду“ док искуших лањско обећање. То ће ми

²⁴ Васо Ивошевић, Први књижевни часопис у Боки Которској, Сусрети, IV, Петиње, 1956, 9—10, 649—654.

²⁵ Васо Ивошевић, Југословенске идеје Дионисија Миковића, Бока 2, 1970, 241—255.

²⁶ Дионисије Миковић, Поздрав читаоцима, Срп. магазин, 1896, с. 3.

СРПСКИ МАГАЗИН

ГОДИШЊИ ЧАСОПИС

ЗА 1936. ГОД

ЗА ПУКУ, ЗАБАВУ И ЖИВОТНОСТ

ОД САРАЈЕВА СРПСКИХ КЊИЖАРНИКА

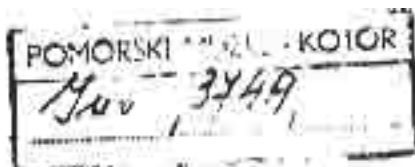
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ
РЕДОВНЕГ ЧЛЕНА
МАЈ 1936.

ГОДИНА 1.

У БОВИМ СЕЛУ
СРПСКИХ КЊИЖАРНИКА

XLVI 28 / 1897

СРПСКИ МАГАЗИН

ГОДИШЊИ ЧАСОПИС

за 1897. год.

ЗА ПОУКУ, ЗАБАВУ И КЊИЖЕВНОСТ

(Са двије панорме слике.)

за сај дѣју српских књижевника

излаже и уређује

игуман ДИОНИСИЈЕ МИКОВИЋ

ГОДИНА II.

У ДУБРОВНИКУ
Српска Дубровачка Штампарија А. Пасарића.
1896.

лако повјеровати сви који пишу, издавају и уређују српске листове и књиге; а још ласније они који још познавају моје околности којијема сам у скромном положају подвргнут. То нека ме и извини што вам прије са овом књигом ове године не могах назвати Бога... До вас је да слиједити могу... Нека је хвала сарадницима, скупљачима и помагачима."²⁷ Нажалост, овај Дионисијев поздрав претплатницима, читаоцима и помагачима друге свеске „Српског магазина“ био је истовремено и уредников опроштај од оне мале групе пријатеља који су га храбрили да издржи све потешкоће у издавању часописа. И за другу свеску упао је у дуг, јер „предбројници“ не платише „који свој дуг од преко 1000 круна“.²⁸

Миковић је био велики ентузијаста и родољуб. И док је сам живио у немаштини, често болестан и од полиције сумњичен, имао је снаге да планира своју издавачку дјелатност и да, уз мали таленат и велики труд, пише и сарађује у преко тридесет часописа и листова.²⁹

То је изразно на више мјеста, а особито у своме часопису најљепшим стиховима што их је успио да напише. То је поминута пјесма „Ој Словени, љубимо се!“ од које овдје наводимо најизразитије мотиве:

„Ој Словени, љубимо се,
јер још никад сунце није
огријало оним жаром
којим братска љубав грије.

Ој Словени, љубимо се,
са љубављу опасани,
славно ћемо дочекати
што будући носе дани.

То је наша хора
и свијетла зора.
Еј, словенска хора
и свијетла зора.“³⁰

Мање умјетничке вредности, а истог политичког значаја је и његова пјесма „Из славе у славу“ којом обиљежава два велика славља: четиристогодишњицу Ободске штампарије и откривање Гундулићевог споменика у Дубровнику.³¹

²⁷ Дионисије Миковић, Читаоцима, Срп. магазин, 1897. (непагинирано).

²⁸ Дионисије Миковић, Мало говора и предговора, календар „Борба“, 1909, 33.

²⁹ Васо Ивошевић, Дионисије Миковић (монографија), Котор, 1968, 81—86.

³⁰ Читаву пјесму смо објавили у поменутом раду „Југословенске пјесме Д. Миковића“, Бока 2, 1970, с. 249.

³¹ Српски магазин за 1896, 169—171.

Таква је и пјесма „Сан“ познатог бокељског пјесника др Владимира Тројановића, пуна слободарских наговјештаја о великим данима који долазе иза дуге окупације.³²

Слична је и стиховима исповијест „Звјездама се туже“ једне почетнице Олге Ракићеве из Шибеника, коју је добро запазио и похвалио оцјењивач Дионисијевог Магазина у „Бранковом колу“³³ и о којој је Дионисије писао: „Поздрављамо ову нашу почетницу добродошлицом. Желимо да не сустане него да стече вијенац славе којим се већ ките неке наше сестре.“³⁴

Таква је и друга почетница, учитељица Катица Крајић из Босанског Петровца са пјесмом „Браћи Босанцима“, којој Дионисије жели успјеха.³⁵

Добре прилоге из области историје и етнографије доносе обје свеске. Ту су, на првом мјесту, радови Вида Вулетиха-Вукасовића, професора из Дубровника, из области етнографије (о украсима код Јужних Словена и о народним обичајима на Корчули). О црногорској теократији пише Лазар Перовић, професор на Цетињу, а Јован Шарић из Задра даје антропогеографски приказ Далмације.

Од биографија истиче се она Филипа Радичевића о црногорском митрополиту Петру I Петровићу — Његошу, која је објављена у двије свеске. Миковић пише о поморском капетану Андру Бурковићу из Рисна.

Посебно поглавље посвећено је народним пјесмама, приповијеткама, пословицама и загонеткама. То су, углавном, умотворине непознате Караџићу и Врчевићу, записане од народних пјевача и овдје први пут објављене. У томе Дионисије предњачи. Он је својевремено скупио двије збирке народних епских и лирских пјесама разнога жанра, дотле непознате. Како није имао средстава да их штампа, прело их је Српској академији

³² Српски магазин за 1897, 30—32.

³³ Буд. М., Српски Магазин, Бранково коло, 1897, 1435.

³⁴ Српски магазин, за 1896, 43. У овој пјесми има извјесних инси-
нуација као што је у стиховима:

„А те сјетне мисли у брзоме лету
величајно стижу до звјездишта сјајна,
звјездама се туже те незнанке свијету.
Море, моје море... и теби су тајна.“

³⁵ У пјесми „Браћи Босанцима“ она казује:

„И сво ме сада овдје
у средини браће миле,
ој, у теби, славна Босно,
гаје се тол'ке сузе лиле.“

Поздрављам те и молим те
да пут рујне гледаш зоре,
а она ће твоје мукe
утопити све у море.“

Српски магазин, 1897, 46—47.

наука, уз посредништво Српског академског друштва „Зора“ из Беча још 1887. г. За овај труд Академија му је додијелила награду из Фонда Коларчеве задужбине.³⁶

Врло мало се бавио књижевном критиком. Најранији рад му је оцјена „Књаза Арваншта“. У приказу се осврће на конструкцију и сиже дјела. У почетку приказа говори о критичару уопште: „Критичар је душманин свог рода, који лично пријатељство појединог писца претпостави опћем интересу просвјетног напретка, а тежину тога гријеха јако осјети на савјести. Критичар је судија, па као такав не смије имати пристрасних очију него држати књижевно мјерило као што нам приказује сузе слика старијех цара.“ Миковић истиче примјере народног морала као инспирацију за књижевно стваралаштво: „Тужили би се ми, а чини нам се с разлогом, што наши пјесници немају достојније пажње за наше ствари, јер ми имамо свога доста и предоста. Ту ваља да тражимо извора, да се напојимо књижевне славе. И нигдје се тако напојити нећемо, ни ролу више користити. Гуцдулић, Пуцић, Милутиновић, Ненадовић, Бранко били су прожети тијем духом. И „Снохватице“ Змајеве свједочанство су томе, јер њихова једрина мирише душом народног генија. А је ли што више обесмртило владику Његоша од „Горског вијенца“. Он га је свио из баште наше народне философије... Овај сијев пије драмски чин у строгом смислу ове ријечи него је дивна историјска црта, приказана у драмском облику.“³⁷ Колико је Миковић успио као књижевни критичар казали су оцјењивачи његовог часописа. И просјечан читалац то увиђа. Ово је више похвала кнезу-пјеснику и величање његове личности као владара и пјесника него објективна оцјена спјева.

Дионисијев „Српски магазин“ имао је скоро све рубрике које имају и данашњи књижевни часописи. И нешто више. То се нарочито односи на оне одјелке са етнографском грађом, у првом реду фолклором.

Његов вишеструки и врло плодни рад на народној књизи доносио му је и висока признања. Почев од Стојана Новаковића, на чији предлог је одликован Орденом св. Саве III степена са ограницом, па све до Јанка Беновића, који олушевљен у старчевој радној соби пише му ријечи похвале, и до наших дана, када је оживјела успомена на његово стваралаштво у низу написа и нарасла је литература о овом заслужном прегаоцу.

Он несумњиво припада плејади наших културних радника „који својим скромним трудом свесрдно служе своме позиву и идејама свога времена“.³⁸

³⁶ Васо Ивошевић, Архив. Д. Микозић, 98.

³⁷ Српски магазин за 1896, 213.

³⁸ Трифун Букић, Преглед књижевног рада Црне Горе, Цетиње, 1951, 270.

БИБЛИОГРАФИЈА

I

ОПШТИ ПОДАЦИ

СРПСКИ МАГАЗИН годишњи часопис за 1896. год. за поуку, забаву и књижевност уз сарадњу српских књижевника издаје и уређује Дионисије Миковић игуман година I у Новом Саду, Штампарија Борба Ивковића 1896, стр. 1—254 + двије непaginиране странице на крају на којима су објављени садржај и штампарске грешке. Формат 21 x 14 см. Тираж 1000 примјерака.

СРПСКИ МАГАЗИН годишњи часопис за 1897. год. за поуку, забаву и књижевност (са двије изворне слике) уз сарадњу српских књижевника издаје и уређује игуман Дионисије Миковић година II у Дубровнику Српска дубровачка штампарија А. Парсарића 198, стр. 1—136 + четири непaginиране странице на почетку и на крају ове свеске на којима су објављени уредников поздрав читаоцима и садржај. Формат 24 x 16 см. Тираж непознат.

Напомена: На корицама обје свеске, као и на насловној страни с наличја, налазе се стихови „Се што добро или што красно но еже жити братији вкупје“. Св. пророк — цар Давид.

„Брат је мио које вјере био.“ Његош.

„Брат је добро од свих одвојено:
слога братска крјепост је и снага,
а неслога оружје сломјено.“ Никола I.

Илустрације: портрет (икона) Петра I Петровића Његоша, митрополита и господара Црне Горе и фотографија поморског капетана Андра Ј. Бурковића налазе се у тексту свеске за 1897. г. на страницама 54. и 66.

На посљедњој страни кориша пише:

„Дијена за г. г. претплатнике 1 фор.

Дућанска цијена фор. 1 и 50 новч.

Чисти приход намијењен је фонду „Српског Гласа.“

II

САДРЖАЈ ЧАСОПИСА „СРПСКИ МАГАЗИН“ ЗА 1896. ГОДИНУ

УВОДНИ ЧЛАНЦИ

1. Миковић, Дионисије, Поздрав читаоцима, 1—6.
2. Милићевић, Б. М., Један изабрани суд, 23—32.
3. Митрополит Михаило, Писмо Клаудије Прокуле, 7—23.

ПОЕЗИЈА
„Српске пјесме“

4. Аноним, Слога, 46.
5. Арачанја, Исповест, 49—56.
6. Бешевих, П. Стево, Српској мајци, 40—42.
7. Гавриловић, А(ндра), Звон, 33—34.
8. Илић, Данил, Окрутна краљица (латиница), 50.
9. Илић, Ј. Драгутин, Псалам 50, 54—56.
10. Јов.(ановић) М. Вл., Болесни странац, 35.
11. Ко(стић), Мирко, Иза плеса, 52.
12. Крстић, Васа-Љубисав, Наши дани, 36—39.
13. Љубица, Срцу, 44—45.
14. Миковић, Дионисије, Љубимо се..., 52—53.
15. Милановић-Крајишник, Р. Богдан, Стани сузо, 51.
16. Одавић, Ј. Р. (иста), Сумња, 40.
17. Попић, Сергије, У свету, 53—54.
18. Радивојевић, Љубомир, Братски дозив, 48—49.
19. Ракићева, Олга, Звездама се туже, 43.
20. Рашић, Р. Вој.(ислав), Српском небу, 43—44.
21. Сокољанин, Србинова молитва, 47.
22. Србински, Србадији, 34—35.
23. Србински М., Исповијест сиротана, 45—46.

„Пјесма нестиховна“

24. Сандић, А.(лександар), Два бела орла — две среће српске (Ускршња легенда) 1896, 57—63.

ПРОЗА
„Приповијетке из српског живота“

25. Миловановић-Крајишник, Р. Богдан, Добро се свршило, 74—79.
26. Родољуб, Каведија, 67—74.
27. Србинић, Миливој, Без куће и кућишта, 64—67.

ПУТОПИСИ

28. Бурковић, Ј. Андро, Успомене с мора, 160—167.
29. Миковић, Дионисије, С мора на Требишњицу, 168—178.

„Историјски дио“

30. Драгутин, Турчин спасао калуђера, 102—103.
31. Перовић, Т. Лазар, Теократска влада у Црној Гори, 80—96.
32. Црногорчевић, Младен, Старинска црква св. Луке у Кртолима и њена околина, 97—102.
33. Шарић, Јован, Прилози за познавање Далмације, 104—118.

„Разни описи“

34. Вудетић-Вукасовић, Вид, Народни уреси код Јужнијех Славена (латиница), 119—132.
35. Вудетић-Вукасовић, Вид, Народни обичаји на отоку Корчули (латиница), 132—144.
36. Иванчевић, Сп. Петар, Српски народни обичаји у Босанској Крајини, 145—147.

„Животописи“

37. Миковић, Дионисије, Срби поморски капетани (Андро Јов. Бурковић), 157—159.
38. Радичевић, Филип, Свети Петар, митрополит и господар црногорски, 148—156.

„Стара писма“

39. Миковић, Дионисије, Грамата Петра I, руског цара, 179.
40. Миковић, Дионисије, Сипгелија попа Андрије Павловића, 180.
41. Писмо Мехмеда, рисанског дыздара, 181.
42. О прѣнји (миразу) жене св. Стефана Штиљановића, папштровског кнеза, 181—183.

НАРОДНЕ УМОТВОРИНЕ

„Српске народне пјесме“

43. Бабић, Борбе, Бој на Платој и Трновици, 184—189.
44. Јововић, Перо, Смрт Леке капетана, 192—196.
45. Миковић, Дионисије, Сердар Беловић и которски провидур, 190—191.
46. Миковић, Дионисије, Свети Јован, 197—200.
47. Миковић, Дионисије, Рисанка Ђевојка, 200.
48. Момир, Дјечије пјесме, 201—202.
49. Радојевић, В(ељко), Сестра Лазарева и Јован чобан, 200—201.

„Српске народне приповијетке“

50. Јововић, Б. Перо, Краљица Јелена, Сотонићи и Глуходољани, 208—209.
51. Карабузовић, Мурат, Хитар ђак, 203—204.
52. Кашиковић, Т. Н(икола), Цигани у рату, 204.
53. Марковић, Р. М., Кадрија и харамбаша, 204—207.
54. Миковић, Илин, Мило, Баба и Мујо, 207—208.

РАЗНИ ЧЛАНЦИ

„Књижевни прикази и оцјене“

55. Дионисије, Мали, Босанска вила, 210.
56. М(иковић), Б(уров)с(ин) Д(ионисије), Књаз Арванит, 211—233.

„Привреда“

57. Лазаревић, Андра, Из виноградарства, 234—243.
58. Уредник, Имена госноде прелбројшика, 244—254.

ЗА 1897. ГОДИНУ

УВОДНИ ЧЛАНЦИ

59. Миковић, Дионисије, Читаоцима (непагинирано).
60. Миковић, Дионисије, О светом крсном имену код Срба, 3—5.
61. Митровић-Омладински, Љ. Алекс.(андар), Сава Бјелановић (непагинирано).

„Историјски дио“

62. Вујановић, Јован, Биљешка о православној цркви у Улцињу, 17—25.
63. Вулетић-Вукасовић, Вид, О Корчули и о корчуланским савезницима Неретванцима, 6—16.

ПОЕЗИЈА

„Српске пјесме“

64. Абдулах, Зоде, Поздрав браћи, 48—49.
65. Арачлија, Кад ме гледаш, 47—48.
66. Бешевић, Петров Ст(ево), Витезови, 34—37.
67. Илић, Лазин, Давид, Романса, 44—45.
68. Јововић, Мило, Тица у кавезу, 42—43.
69. Крајић, А. Катница, Браћи Босанцима, 46—47.
70. Кривокапић, Буров, Симо, Збогом пошани, 50—51.

71. Луковић, М. Ст., Завет, 38—42.
72. Милановић-Крајишник, Р. Богдан, Српској школи, 45—46.
73. Миковић, Дионисије, Братски загрљај, 51—53.
74. Надољуб, П., Гуслама (латиница), 49.
75. Њоли, Доменико, Црногорској кнегињици Јелени свадбени поздрав, 33—34.
76. Ракић, Олга, Слога, 37—38.
77. Србински, М., Хајте, сици ..., 49—50.
78. Тројановић, Владимир, Сан, 30—32.

ПРОЗА

„Приповјетке из српског живота“

79. Родомуб, Старо и ново доба (Слична из херцеговачког варошког живота), 26—29.

„Животописи“

80. Миковић, Дионисије, Српски поморски капетани (Андро Ј. Бурковић), 66—69.
81. Радичевић, Филип, Свети Петар, митрополит и господар црногорски (свршетак), 54—65.

„ПУТОПИСИ“

82. Бурковић, Ј. Андро, Успомене с мора, 70—72.
83. Бурковић, Васов, Марко, Код кнеза Милоша и кнеза Михаила, 72—76.

„Стара псема“

84. Александров, А(лександар), Писмо Вука Стеф. Караџића, 77—78.
85. Александров, А(лександар), Двије синџелије владике Петра I, митрополита црногорског, 78—80.
86. Миковић, Дионисије, Писмо бјелопаванићких и пјешивачких старјешина, 80—81.

„Разни српски обичаји“

87. Иванчевић, Ст. Петар, Српски народни обичаји у Босанској Крајини, 82—84.

НАРОДНЕ УМОТВОРИНЕ

„Српске народне приповијетке“

88. Карабузовић, Мурат, Хитар хоџа, 86.
89. Рајић, Иван, Како се је пазио кум и кума (латиница), 85.

„Српске народне загопетке, прекорјечнице и разне изреке“

90. Радојевић, Вељко, Српске народне загопетке, 87—88.
91. Радојевић, Вељко, Српске народне прскорјечнице и разне изреке, 89.

„Српске народне пјесме“

92. Јововић, С. Перо, Погибија Махмут-бегза за Суторманом око 1860. г., 115—124.
93. Кашиковић, Т. Никола, Погибија кнеза Данила I Петровића Његоша и узрок окупације Босне и Херцеговине, 92—101.
94. Миковић, Дионисије, Срикиња бегојка, 102.
95. Миковић, Дионисије, Марко Краљевић и вила нагоркиња, 103—111.
96. Миковић, Дионисије, Чобани и чобанка, 124—125.
97. Миковић, Дионисије, Вјерни вјереници, 126—127.
98. Миџор, Петар, Свети Сава пише своме роду, 90—91.
99. Родољуб, Српске севдалинке, 111—114.

РАЗНИ ЧЛАНЦИ

„Из привреде“

100. Ранко, Нова растопина галице против пероноспори, 128—129.

„Књижевни огласи и оцјене“

101. Аноним, Босанска вила, Зора, 130.
102. Радојевић, Вељко, Српске народне женске пјесме из Сарајева, 131—136.

ЛИТЕРАТУРА О „СРПСКОМ МАГАЗИНУ“

1. Аноним, Српски магазин, годишњи часопис за год. 1896, Летопис Матице српске, 1897, II, 163—164.
2. Буд(исављевић), М(илан), Српски магазин, годишњи часопис за 1896. годину, Бранково коло, 1896, 1435—1437.
3. Ивошевић, Васо, Први књижевни часопис у Боки Которској, Сусрети, Цетиње, 1956, св. 9—10, с. 549—554.
4. Ивошевић, Васо, Први књижевни часопис покренут је у Боки Которској 1896. г. Да ли знате? Политика, 30. V 1966, 3447.
5. Миковић, Дионисије, Нов годишњак, Просвјета, Цетиње, 1895, IX, 508.
6. Миковић, Дионисије, Позив на претплату за Српски магазин, III, Бранково коло, 1900, 1149.
7. Омладински, Алм. Српски магазин, годишњи часопис за 1896. годину, Босанска вила, XII/1897, I, 11.

Summary

THE FIRST LITERARY MAGAZINE OF BOKA

Vaso IVOSEVIC

The first literary almanac named «Srpski magazin» («The Serbian Magazine») appeared in Boka Kotorska in 1896. Its publisher and editor was Dionisije Miković, a priest and the prior of Banja Monastery near Risan. The 1896 volume was printed in Novi Sad by Đorđe Ivković and contained 254 pages. The 1897 volume was printed in Dubrovnik in the Serbian Press of Dubrovnik owned by Anton Pasarić and it had 136 pages. The magazine contained poems and stories, sayings and riddles, biographies of the famous people, travels, old documents, articles on history, descriptions of folk costumes and literary reviews. The contributions were printed both in Cyrillic and Latin alphabet.

This almanac supported the ideas of national unity and religious tolerance, which was expressed by the leitmotives on its covers. The contributors were from different regions inhabited by the Yugoslavs, mainly Serbia, Montenegro, Bosnia and Herzegovina, Dalmatia and Boka Kotorska. The literary critics accepted it well more because of its patriotic function than its artistic value. It stopped being published after two years because of financial troubles.